การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

THE DEVELOPMENT CREATIVITY IN THE VISUAL ARTS SUBJECT USING DEVIES' PRACTICAL SKILLS TEACHING MODEL COMBINED WITH SKILL EXERCISES OF FIFTH-YEAR PRIMARY SCHOOL STUDENTS

[1]เนติกานต์ ฤทธิเดช และ [2]เก็ตถวา บุญปราการ

[1]Netikan Rittidet and [2]Kettawa Boonprakarn

[1]มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ประเทศไทย

[1]Hatyai University, Thailand

[1]Netikan.rit003@hu.ac.th, [2]kettawa@hotmail.com

Received: January 12, 2025; **Revised** :March 25, 2025; **Accepted** :April 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 2) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวนนักเรียน 19 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์

---

[1]นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

[2]ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ร่วมกับแบบฝึกทักษะ 2) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ และ 3) แบบวัดความพึงพอใจมีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่า t-test dependent ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66, S.D. = 0.47)

คำสำคัญ : ความคิดสร้างสรรค์, ทักษะปฏิบัติของเดวีส์, แบบฝึกทักษะ

Abstract

This research aims to 1) compare creativity in the visual arts subject using the Davies teaching model combined with skills exercises between pre- and post-learning, and 2) study student satisfaction with the learning management using the Davies teaching model along with skills exercises. The research is quasi-experimental and conducted according to a one-group research design, testing before and after learning. The sample consisted of 19 fifth-grade students, selected through a multi-stage sampling method. The research instruments included: 1) a lesson plan for the visual arts subject using the Davies teaching model with skills exercises, 2) a creativity assessment in the visual arts subject, and 3) a satisfaction assessment regarding the learning management in the visual arts subject using the Davies teaching model combined with skills exercises. Statistical analysis methods included percentages, means, and standard deviations, with hypothesis testing using the dependent t-test. The findings revealed that 1) creativity in the visual arts subject after learning was significantly higher than before learning at the .05 level, and 2) fifth-grade students' overall satisfaction with the learning management in the visual arts subject using the Davies teaching model with skills exercises was at a very high level ($\overline{X}$ = 4.66, S.D. = 0.47)

Keywords: Creativity, Davies' Practical Skills, Skill Exercises

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องฝึกผู้เรียนให้มีทักษะแห่งอนาคตตามกรอบความคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ความรู้สาระหลักไปบูรณาการสั่งสมประสบการณ์และทักษะ เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นหนึ่งในทักษะอนาคตที่จะเข้ามามีส่วนช่วยเสริมสร้างพัฒนาผู้เรียนให้ดำรงชีวิตในสังคมได้ ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์ถือว่าเป็นกระบวนการทางความคิดที่สำคัญต่อเด็กในการสร้างความคิด จินตนาการ เป็นการสร้างทักษะแนวคิดถึงความอดทนต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่ยากลำบาก ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ คือพลังทางความคิดที่ทุกคนมีมาแต่กำเนิด หากได้รับการกระตุ้นจะทำให้อิสระทางความคิด มีความคิดที่ฉีกกรอบและสามารถหาหนทางในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ (สุวิทย์ มูลคำ, 2547)

ความคิดสร้างสรรค์ คือการคิดอย่างรอบด้าน คิดสิ่งใหม่ ๆ ที่ช่วยแก้ไขปัญหา ทำให้มีสิ่งที่ดีๆ เกิดขึ้น และมีประโยชน์ต่อตนเอง หรือผู้อื่น หรือต่อสังคม เป็นการคิดเชิงบวกสร้างประโยชน์และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ การคิดสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมหรือพัฒนาได้ ความคิดสร้างสรรค์จะก่อเกิดได้ ต้องมีต้นแบบ เป็นแนวทางให้เห็น มีการแลกเปลี่ยนความคิดกันช่วยก่อให้เกิดการจุดประเด็นความคิดใหม่ ๆ มองเห็นมุมมองใหม่ ๆ อ้างอิงจากประสบการณ์เดิมที่เคยมี พัฒนาต่อยอดไปสู่สิ่งใหม่ที่ดีกว่า สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบไปด้วยบรรยากาศที่เอื้อในการเรียนรู้ เปิดกว้างทางความคิด ยอมรับความแตกต่าง และความหลากหลายในวิธีการ ไม่มีการตัดสินถูกผิดในเรื่องความคิด เปิดโอกาสให้มีการเสนอความคิด มีการเอาใจใส่และตอบคำถาม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดต่อเนื่อง ทำให้เห็นประโยชน์ในความคิด ชี้แนะแนวทางที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้เกิดการกล้าคิดในสิ่งแปลกใหม่ (ขนิษฐา จิตรหลัง, 2565, น.18)

รายวิชาทัศนศิลป์จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีการเรียนการสอนที่สอดคล้อง ตามกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ทุกประการ โดยส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ซึ่งจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความมั่นใจตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.1) นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ และเกิดความซาบซึ้ง ในคุณค่าของงานศิลปะแขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะในสาระการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการจัดองค์ประกอบศิลป์ในงานทัศนศิลป์ ช่วยให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจถึงการ

นำทัศนธาตุ ได้แก่ จุด เส้น สี น้ำหนักอ่อนแก่ พื้นผิวหรือรูปร่าง รูปทรง นำมารวมเข้าด้วยกัน โดยการจัดระเบียบส่วนต่าง ๆ ให้ประสานกลมกลืนกันในงานศิลปะ (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2549)

รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติงานที่ครูผู้สอนจะต้องแบ่งเนื้อหาของหน่วยใหญ่ออกเป็นเนื้อหาย่อยให้ละเอียด และมีจำนวนเนื้อหาย่อยให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะย่อยให้ละเอียดและมีจำนวนเนื้อหาย่อยให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะย่อยจนเกิดความชำนาญ ซึ่งระหว่างการฝึกทักษะย่อยแต่ละส่วนนั้น ครูผู้สอนจะเป็นผู้สาธิตการปฏิบัติงานนั้นก่อนที่จะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ แล้วปล่อยให้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง โดยไม่มีการสาธิตเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้แล้วผู้สอนจึงสอนเทคนิควิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติงานได้รวดเร็วขึ้น เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติย่อยต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบย่อยของงานทั้งหมดแล้ว จำประสบการณ์ย่อยเหล่านั้นมาสู่การปฏิบัติงานเต็มรูปแบบ (วรีวรรณ โขนงนุช, 2550, น.31 อ้างถึงใน แพรวนภา อินทสิทธิ์, 2562, น.55-56)

จากที่ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในรายวิชาทัศนศิลป์ พบว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา) ยังขาดทักษะในด้านความคิดสร้างสรรค์ ไม่ค่อยมีความคิดที่หลากหลาย ขาดจิตนาการในการสร้างผลงาน ผู้เรียนมักจะสร้างสรรค์ผลงานโดยการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และไม่คำนึงถึงความถูกต้อง เมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาคัดลอก ไม่มีการปรับเปลี่ยน หรือดัดแปรงส่วนต่าง ๆ ของผลงานให้มีความแตกต่างกับผลงานต้นฉบับ และไม่สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากจิตนาการของตนเองได้ จึงทำให้ไม่สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่ แตกต่าง และสร้างเอกลักษณ์ของผลงานได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davies, 1971, pp. 50-56 อ้างถึงใน ทิศนา แขมมณี, 2552, น.39-41) ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อยๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น โดยมีแบบฝึกทักษะเข้ามาช่วยในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนให้มีความสนใจ สนุกสนาน ทำเกิดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการหรือขั้นตอนระหว่างการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นการเพิ่มทักษะและประสบการณ์ให้กับผู้เรียนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้จัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาทัศนศิลป์ ตัวชี้วัดที่ 6 ระบุปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์และการสื่อความหมายในงานทัศนศิลป์ของตนเอง และบอกวิธีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น มีหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยหลักการเอกภาพ 2) การจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยหลักการความสมดุล 3)

การจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยหลักการสร้างจุดเด่น 4) การจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยหลักการความกลมกลืน และ 5) การจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยหลักการความขัดแย้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจถึงหลักการ ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงาน สามารถสร้างสรรค์ผลงานให้มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ แสดงถึงเอกลักษณ์ผลงานของตนเอง โดยเป็นการส่งเสริมและพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ในสังกัดเทศบาลนครยะลา จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง) โรงเรียนเทศบาล 2 (มลายูบางกอก) โรงเรียนเทศบาล 3 (วัดพุทธภูมิ) โรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) และเทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา) จำนวน 15 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 394 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1) สุ่มโรงเรียนเทศบาลในสังกัดเทศบาลนครยะลา จำนวน 6 โรงเรียน โดยสุ่มได้โรงเรียนเทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา) ขั้นตอนที่ 2) สุ่มห้องเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนเทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา) มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งมีจำนวนนักเรียน 19 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 แผน จำนวน 10 ชั่วโมง ซึ่งประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เอกภาพ เวลา 2 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสมดุล เวลา 2 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง จุดเด่น เวลา 2 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ความกลมกลืน เวลา 2 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ความขัดแย้ง

2.2 แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความคิดริเริ่ม 2) ด้านความคิดละเอียดลออ 3) ด้านความคิดคล่องแคล่ว และ 4) ด้านความคิดยืดหยุ่น

2.3 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t-test dependent)

3.2 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ซึ่งได้ปรากฏผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีรายละเอียดตามตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รายการ	N	ช่วงเวลา				t.	Sig.
		ก่อนเรียน		หลังเรียน			
		$\overline{X}$	SD.	$\overline{X}$	SD.		
แผนที่ 1 เรื่อง เอกภาพ	19	10.11	2.03	14.53	2.53	18.00*	.000
แผนที่ 2 เรื่อง ความสมดุล	19	10.37	2.54	15.53	2.44	20.10*	.000
แผนที่ 3 เรื่อง จุดเด่น	19	10.26	1.52	15.84	2.67	17.53*	.000
แผนที่ 4 เรื่องความกลมกลืน	19	10.26	1.88	14.89	2.49	19.96*	.000
แผนที่ 5 เรื่องความขัดแย้ง	19	11.00	2.11	15.00	2.13	17.44*	.000
รวม	**19**	**10.40**	**0.37**	**15.16**	**0.20**	**93.03***	**.000**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ

จากการที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลการการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ มีรายละเอียดตามตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ

ข้อที่	รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ				
1.	วิธีการสอนของครู ทำให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอน และวิธีการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยตนเอง	4.68	0.46	มากที่สุด
2.	การสอนโดยการใช้คำถามกระตุ้นความสนใจเป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดความสงสัย อยากรู้ และอยากค้นหาคำตอบ	4.89	0.31	มากที่สุด

3.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน	4.42	0.49	มาก
4.	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนศิลปะไปใช้ในวิชาอื่น ๆ ได้	4.63	0.48	มากที่สุด
5.	กิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4.68	0.46	มากที่สุด
6.	นักเรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าของการเรียนศิลปะ หลังจากได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม	4.74	0.44	มากที่สุด
7.	นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและสามารถสรุปเกี่ยวกับวิธีการสร้างสรรค์งานศิลปะ หลังจากได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม	4.79	0.41	มากที่สุด
8.	การเรียนศิลปะตามกิจกรรมที่ครูจัด ทำให้นักเรียนรู้จักการทำงานอย่างมีลำดับขั้นตอน	4.53	0.50	มากที่สุด
9.	สื่อการสอนที่ครูใช้ ทำให้นักเรียนเข้าใจการสอนของครูมากขึ้น	4.63	0.48	มากที่สุด
10.	การปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ ช่วยสร้างสมาธิในการเรียน	4.68	0.46	มากที่สุด
รวม		**4.67**	**0.45**	**มากที่สุด**
ด้านความรู้สึก				
11.	นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานของตนเองหลังจากได้ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ	4.53	0.50	มากที่สุด
12.	นักเรียนชอบเรียนศิลปะ เพราะทำให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงออก	4.68	0.46	มากที่สุด
13.	นักเรียนชอบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู เพราะเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสนใจ และทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้	4.63	0.48	มากที่สุด
14.	นักเรียนชอบปฏิบัติกิจกรรมศิลปะที่ครูสอน เพราะทำให้นักเรียนเกิดความสุข สนุกสนานในการเรียน	4.68	0.46	มากที่สุด
15.	นักเรียนชื่นชอบในการเรียนศิลปะและมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม	4.53	0.68	มากที่สุด
16.	นักเรียนชอบกิจกรรมที่ 1 การจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยหลักการของเอกภาพ ในระดับใด	4.53	0.60	มากที่สุด
17.	นักเรียนชอบกิจกรรมที่ 2 การจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยหลักการของความสมดุล ในระดับใด	4.74	0.44	มากที่สุด
18	นักเรียนชอบกิจกรรมที่ 3 การจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยหลักการของจุดเด่น ในระดับใด	4.79	0.41	มากที่สุด
19.	นักเรียนชอบกิจกรรมที่ 4 การจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยหลักการของความกลมกลืน ในระดับใด	4.89	0.31	มากที่สุด
20.	นักเรียนชอบกิจกรรมที่ 5 การจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยหลักการของความขัดแย้ง ในระดับใด	4.58	0.49	มากที่สุด
รวม		**4.66**	**0.48**	**มากที่สุด**
รวมเฉลี่ยทุกรายการ		**4.66**	**0.47**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ ($\overline{X}$ = 4.67, S.D. = 0.45) รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้สึก ($\overline{X}$ = 4.66, S.D. = 0.47)

อภิปรายผล

การวิจัยผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการวิเคราะห์ข้อมูลอภิปรายผล ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทางด้านทักษะปฏิบัติให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ก่อน แล้วจึงมาเชื่อมโยงเป็นทักษะที่สมบูรณ์ในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ 2) ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 3) ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 4) ขั้นให้เทคนิควิธีการ และ 5) ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ ซึ่งตรงกับแนวคิดของเดวีส์ Davies (1971, p.50-56 อ้างถึงใน ทิศนา แขมมณี, 2552, น.246–247) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อน จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดี และรวดเร็วขึ้น ผลที่เกิดจากการทดลอง ขั้นที่ 1) ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ครูจะสาธิตขั้นตอนหรือวิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานที่ผู้เรียนจะต้องทำในภาพรวม จะสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย ด้วยวิธีการที่เป็นธรรมชาติไม่ช้าหรือเร็วจนเกินไป ครูจะมีการแนะนำเทคนิคที่สำคัญเพิ่มเติมในการสร้างสรรค์ผลงานให้สวยงามและมีความน่าสนใจ ขั้นที่ 2) ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย จากการที่ผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของขั้นตอน หรือวิธีการ

สร้างสรรค์ผลงาน ครูจะให้ผู้เรียนเตรียมวัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน และวางแผนตามขั้นตอนหรือวิธีการที่ผู้เรียนได้วางไว้ โดยเริ่มสร้างสรรค์องค์ประกอบที่เป็นส่วนย่อยก่อน และสร้างสรรค์ในลักษณะที่ไม่เร่งรีบ ผู้เรียนสังเกตและเก็บรายละเอียดตามขั้นตอน 3) เมื่อผู้เรียนได้สังเกตและวางแผนทักษะย่อยแล้ว จากนั้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติขั้นตอนย่อย โดยไม่มีครูทำให้อย่างตัวอย่าง ครูจะคอยแนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ผู้เรียนเวลาพบปัญหาในระหว่างการสร้างสรรค์ผลงาน เมื่อได้แล้วครูจะเริ่มสาธิตทักษะย่อยในส่วนต่อ ๆ ไปอีกตามลำดับ และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนเกิดความเคยชิน ทำตามขั้นตอนหรือวิธีการไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งครบองค์ประกอบทุกส่วน 4) ครูให้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยในการสร้างสรรค์ผลงานให้ดูดี สวยงาม และรวดเร็วขึ้น และ 5) หลังจากที่ผู้เรียนได้วางแผนและปฏิบัติทักษะย่อย ๆ แล้วให้ผู้เรียนนำองค์ประกอบต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงานมาประกอบกันให้เกิดเป็นผลงานที่สมบูรณ์ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและนำหลักการดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ โดยศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง และกำหนดเนื้อหาเรื่อง การจัดองค์ประกอบศิลป์ ประกอบด้วย เอกภาพ ความสมดุล จุดเด่น ความกลมกลืน และความขัดแย้ง ดำเนินการวิเคราะห์รายวิชาเพื่อกำหนดเนื้อหา ออกแบบลักษณะกิจกรรมในการเรียนรู้ จำนวนชั่วโมงเรียน และวิธีการวัดและประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบของเนื้อหาความรู้ให้มีความน่าสนใจ มีการเรียงลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติทักษะต่าง ๆ เริ่มจากทักษะง่าย ๆ ไปจนถึงทักษะที่มีรายละเอียดซับซ้อนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามองค์ประกอบ ประกอบไปด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล รวบรวมและบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ จากนั้นผู้วิจัยได้นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ดำเนินการตามองค์ประกอบต่าง ๆ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะนำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไข และนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความตรง ความถูกต้องเหมาะสม และข้อบกพร่องของการจัดการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงและแก้ไขเหมาะสมแล้วไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัย พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มีผู้สอนช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดที่หลากหลาย ผู้สอนมีส่วนช่วยในการกระตุ้นความสามารถในการคิดริเริ่มสิ่งแปลกใหม่ คิดอย่างกว้างไกล คิดได้หลายทิศทาง และมองเห็นความเชื่อมโยงของวัตถุรอบตัว ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหายุ่งยากที่พบเจอในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนั้นแล้วผู้เรียนยังได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยการฝึกทักษะการปฏิบัติจากรูปแบบการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของเดวีส์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการสร้างสรรค์ผลงานให้มีลำดับขั้นตอน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานให้สมบูรณ์และมีความน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แพรวนภา อินทสิทธิ์ (2564, น.142) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวาดภาพโดยใช้การเรียนของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระยุทธ์ โพธิกุล (2565, น.85) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์รายวิชาทัศนศิลป์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้อินโฟกราฟิกส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกระแสสินธุ์วิทยา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์รายวิชาทัศนศิลป์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้อินโฟกราฟิกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาการส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดยืดหยุ่นเพิ่มสูงขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อรายวิชาทัศนศิลป์ สามารถนำทักษะที่ได้ไปบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ ได้

2. จากข้อค้นพบความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ จากการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และด้านความรู้สึก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ สามารถช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดความรู้ ทักษะ และกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงาน มีความสนุกสนานและสนใจในการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะที่มีความน่าสนใจ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของชนันท์วิไล ธงเชื้อ (2555, น.42-43) ที่ศึกษาการใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davies) ในรายวิชาเพิ่มผลิตภัณฑ์ลายปักชาวเขาสำหรับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ พบว่านักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 85.71 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรานี เปล่งสูงเนิน (2554, น.83-84) ที่ศึกษาการพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายรายวิชาการใช้โปรแกรม Microsoft Excel โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 21 คน มีความพึงพอใจต่อบทเรียนบนเครือข่ายโดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุวดี จีนเมือง (2553, น.171-172) ที่ศึกษาการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การร้อยลูกปัดโนรา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสถานศึกษาเครือข่ายคีรีรัตน์ อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Devies) ในขั้นการนำหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นไปใช้และประเมินผลการใช้ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การร้อยลูกปัดโนรา มีค่าเฉลี่ยรวม 4.58 อยู่ในระดับมากที่สุด

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66, S.D. = 0.47) สามารถตอบสนองต่อการเรียนรู้ได้ดี และสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ด้วยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

แพรวนภา อินทสิทธิ์. (2562). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวาดภาพ โดยการเรียนตามหลักการของเดวีส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่มีผลต่อคาวมคิดสร้างสรรค์ ความสุขในการเรียน และความรับผิดชอบวิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

วีระยุทธ์ โพธิกุล. (2565). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์รายวิชาทัศนศิลป์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้อินโฟกราฟิกส์ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกระแสสินธุ์ จังหวัดสงขลา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.

ชนันท์วิไล ธงเชื้อ. (2555). *การใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ในรายวิชาสาระเพิ่มผลิตภัณฑ์ลายปักชาวเขาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ปราณี เปล่งสูงเนิน. (2554). *การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่าย รายวิชา การใช้โปรแกรม Microsoft Excel โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

ยุวดี จีนเมือง. (2553). *การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การร้อยลูกปัดโนรากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสถานศึกษาเครือข่ายคีรีรัตน์ อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ, พัทลุง.